

רע"פ 3021/14 - רוני ספיר נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 3021/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: רוני ספיר

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, מיום 19.3.2014, בע"פ 59231-06-13, שניתן על-ידי כב' השופטים י' אלון - נשיא; י' צלקובניק; י' רז-לוי

בשם המבקש: עו"ד אהוד בן-יהודה

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופטים י' אלון - נשיא; י' צלקובניק; י' רז-לוי), בע"פ 59231-06-13, מיום 19.3.2014, בגדרו נדחה ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום באשדוד (כב' השופטת ג' שלו), בת"פ 25566-07-11, הכרעת דין מיום 27.2.2013 וגזר דין מיום 16.6.2013.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש ואדם נוסף (להלן: הנאשמים), הוגש כתב אישום, אשר ייחס להם עבירות של הסגת גבול פלילית, לפי סעיף 447(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין; ונהיגה נמהרת ורשלנית ברכב, לפי סעיף 338(א)(1) לחוק העונשין.

3. הנאשמים כפרו במיוחס להם, ולפיכך התנהל דיון הוכחות בבית משפט השלום באשדוד. בית משפט השלום שמע את העדים, וקבע תשתית עובדתית כדלהלן. ביום 12.7.2011, נכנסו הנאשמים לאתר בנייה. בשלב זה, בוצעו באתר עבודות הריסה של מבנה, על-ידי קבלן-משנה (להלן: קבלן ההריסה), אשר הוזמן על-ידי הקבלן הראשי (להלן: קבלן הבנייה). לאחר שהנאשמים אמרו לקבלן ההריסה, כי בעל הנכס התיר להם לקחת פסולת עשויה מברזל (להלן: הברזל) מהשטח, אישר להם קבלן ההריסה לעשות זאת. למעשה, הברזל שהיה במקום, היה שייך במועד זה לקבלן הבנייה, לאחר שבעל הנכס העביר אותו לבעלותו של האחרון. למחרת, ביום 13.7.2011, חזרו הנאשמים למקום, והמשיכו להעמיס ברזל לרכבם. מאוחר יותר באותו יום, הגיע למקום קבלן הבנייה, אשר דרש מהנאשמים לפרוק את הברזל מהרכב ולעזוב את השטח, אך הם סירבו לעשות זאת ונסעו מהמקום. קבלן הבנייה דלק אחריהם ברכבו, ובניסיון להימלט ממנו נסעו הנאשמים במהירות ובפראות, ובכלל זה נסעו תוך חציית צומת ברמזור אדום ונהיגה נגד כיוון התנועה.

4. בהכרעת הדין נקבע, כי מעשיהם של הנאשמים ביום 12.7.2011, אינם מגבשים עבירה פלילית, ואולם משעה שקבלן הבנייה ביקש מהם לפרוק את הברזל שאספו, היה עליהם לעשות זאת, ו-"משגילו כי הקבלן האחראי אינו מסכים לנטילת הברזל על ידם, הרי שהם נטלו את הברזל בלי הסכמת בעליו, ולמעשה גנבו אותו". ועוד נאמר, כי עצם העובדה שהנאשמים עזבו את האתר בנסיעה פראית "מעידה כי לשני הנאשמים היה אינטרס להתחמק מהמקום במהירות, כדי להשלים את עבירת הגניבה". לפיכך, זוכו הנאשמים מעבירה של הסגת גבול, והורשעו בעבירות של גניבה ונהיגה נמהרת ורשלנית ברכב.

5. במסגרת גזר דינו של המבקש, עמד בית משפט השלום על עברו הפלילי והתעבורתי המכביד, ועל מאסרים מותנים שהיו תלויים ועומדים נגדו במועד ביצוע העבירות. בגזר הדין צויין, כי מדובר במאסרים מותנים "ארוכים מאד בהתחשב בעובדה שהם חלים על כל עבירת רכוש, היינו גם על עבירה שנסיונותיה קלות כמו בענייננו". עוד נקבע, כי העבירות בהן הורשע המבקש אינן מצויות ברף העליון של החומרה, כאשר ערכו של הברזל שנגב עומד על כ-200 ש"ח בלבד. יחד עם זאת, קבע בית המשפט, כי יש מקום להשית על המבקש עונש מאסר, ואין מנוס מהפעלתו של אחד המאסרים המותנים, שהוא חב הפעלה. בהמשך לכך, קבע בית המשפט כי עונשי המאסר ירוצו בחופף, כך שניתן יהיה "להסתפק בתקופת המאסר המותנה המקסימלית". לפיכך, הושתו על המבקש העונשים הבאים: 6 חודשי מאסר בפועל; הופעלו עונשי מאסר על תנאי למשך 12 חודשים ולמשך 8 חודשים. בית משפט השלום קבע, כי המבקש ירצה את תקופות המאסר בחופף, כך שעליו לרצות בסך הכל 12 חודשי מאסר בפועל. בנוסף, הושתו על המבקש 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים; קנס בסך 1,000 ש"ח; התחייבות בסך 2,000 ש"ח; ופסילת רישיון נהיגה לתקופה של 12 חודשים.

6. המבקש ערער על הרשעתו בגניבה, וכן על גזר הדין, לבית המשפט המחוזי בבאר שבע. בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, נתגלעה מחלוקת בין השופטים. דעת המיעוט (כב' השופט י' אלון - נשיא) סברה, כי יש לזכות את המבקש מעבירת הגניבה, מחמת הספק. על פי דעה זו, לא הוברר האם המבקש היה מודע להיררכיה שבין קבלן הבנייה לקבלן ההריסה, ומכאן הספק, האם ידע המבקש כי דרישתו של קבלן הבנייה להשיב את הברזל שנאסף, גוברת על האישור, אשר ניתן על-ידי קבלן ההריסה. מכאן, שנותר ספק סביר בדבר קיומו של היסוד הנפשי הדרוש לשם הרשעה

בעבירת הגניבה, שכן ייתכן כי המבקש סבר שהוא נוטל את הברזל בהיתר. ואולם, בדעת הרוב (כב' השופטים י' צלקובניק ו-י' רז-לוי), נדחה הערעור. הודגש, כי דרישתו של קבלן הבנייה להחזרת הברזל, נעשתה לאחר שהתברר, לעיני המבקש, כי בעל הנכס לא אישר למבקש ליטול את הברזל. בשלב זה, כבר הובהר למבקש כי מעשיו נעשים ללא היתר, וגם הימלטותו מהמקום מעידה על "תחושת אשם" מצידו. בדעת הרוב נדחה גם הערעור על חומרת העונש, בשל המאסרים המותנים אשר עמדו לחובת המבקש.

בקשת רשות הערעור

7. לטענת המבקש, בעת האירוע, הברזל לא היה שייך לקבלן הבנייה, אשר טען לבעלות ברכוש, "מכוח אמירה מילולית של הבעלים" בלבד. נטען, כי המבקש "רכש חזקה שבדין על הברזל", וכאשר קבלן הבנייה דרש את החזרתו, לא היתה לו כל זכות קניינית אשר גוברת על זכותו של המבקש בברזל. עוד טען המבקש, כי המחלוקת בין שופטי בית המשפט קמא, מבטאת "מחלוקת משפטית בעלת חשיבות רבה בעניין הסוגיה של החפיפה בזמן ובמקום בין היסוד הנפשי לבין היסוד העובדתי", אשר מצדיקה ליתן רשות ערעור במקרה דנן.

דין והכרעה

8. הלכה מושרשת היא, כי היענות לבקשת רשות ערעור תיעשה בצמצום, ורק במקרים שכרוכה בהם שאלה משפטית רחבת היקף או סוגיה בעלת חשיבות ציבורית כבדת משקל, וכן במקרים חריגים ביותר אשר מתגלה בהם חוסר צדק או עיוות דין כלפי המבקש (רע"פ 2263/13 אבגי נ' מדינת ישראל (28.4.2014); רע"פ 2200/14 רוט נ' מדינת ישראל (24.4.2014); רע"פ 2180/14 שמואלי נ' מדינת ישראל (24.4.2014)). לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי במקרה הנדון לא מתעוררת שאלה משפטית בעלת השלכה רחבה או סוגיה כבדת משקל. גם המחלוקת בין שופטי בית המשפט קמא, נסובה סביב עובדות המקרה הקונקרטי, הא ותו לא. ויצוין, כי קיומה של מחלוקת בין שופטי ערכאת הערעור, כשלעצמה, אינה מהווה עילה למתן רשות ערעור "בגלגול שלישי" (רע"פ 5621/13 קודי נ' מדינת ישראל (10.9.2013); רע"פ 7917/04 בסרגליק נ' מדינת ישראל (14.11.2004); רע"פ 25/02 אובספוסל נ' מדינת ישראל (3.1.2002)). כמו כן, לא מתקיימים בעניינו של המבקש שיקולי צדק, ולא נגרם לו כל עיוות דין. לפיכך, הבקשה שלפניי איננה עומדת באמות המידה שנקבעו למתן רשות ערעור, ודינה להדחות.

9. למעלה מן הצורך אציין, כי גם לגופו של עניין אין בידי לקבל את טענותיו של המבקש, ודין להדחות. כך, אין כל בסיס לטענה, כי היתה למבקש "חזקה שבדין" בברזל. כאמור, בית משפט השלום קבע, כי "עוד טרם האירוע הוא [בעל הנכס] אישר לדניאל [קבלן הבנייה] לקחת את כל הפסולת ולעשות בה שימוש לצרכיו. אם כך, מבחינת בעל הנכס, הוא העביר את הנכס לרשות דניאל". המשמעות היא, כי בעת האירוע, הברזל היה בבעלותו של קבלן הבנייה, ובניגוד לטענת המבקש, גם לא מדובר בחפץ אשר "נזנח על ידי בעליו". בנוסף, גם אם המבקש "החזיק" בברזל שאותו הספיק להעמיס על רכבו, לא היתה לו זכות קניינית כלשהי בברזל, וודאי שלא היתה לו זכות עדיפה על פני זכותו של קבלן הבנייה. יש להזכיר מושכלות יסוד, לפיהן "החזקה" ו"בעלות" הן מושגים שונים ונפרדים; "הבעלות בנכס היא זכות משפטית, שקיומה הוא מחוץ לעולם המושגים הפיזי. לעומת זאת החזקה של הנכס מבטאת מצב עובדתי של קרבה פיזית לנכס" (יהושע ויסמן דיני קניין: החזקה ושימוש, 9 (2005)). גם אם בשלב זה טרם התגבשה עבירה פלילית של גניבה, בשל העדר יסוד נפשי מתאים, הרי שאין בכך כדי להקים למבקש זכות קניינית בברזל.

10. כאמור, נקבע על-ידי הערכאות הקודמות, כי בשעה שהמבקש נמלט מאתר הבנייה, הוכח מעל לספק סביר, כי הוא ידע שהוא נוטל ונושא את הברזל ללא הסכמת הבעלים, ועשה זאת על מנת לשלול אותו שלילת קבע. בכך התקיימו, במועד האירוע, יסודות העבירה, והמקרה דנן איננו מעורר שאלה בסוגיית הדרישה להתקיימות בו-זמנית של היסוד העובדתי והיסוד הנפשי (ראו, בהקשר זה, ע"פ 8107/10 עזר נ' מדינת ישראל (9.9.2013)).

11. אשר לגזר הדין, אף שהוא איננו קל בעיניי, המבקש יכול היה להימנע בקלות מהרשעה, לו נענה לדרישתו של קבלן הבנייה להשאיר את פסולת הברזל באתר. משלא עשה כן, לא היה מנוס מהרשעתו בדין, ולא היתה אפשרות משפטית להימנע מהפעלת המאסרים המותנים שעמדו לחובתו. בהקשר זה יש לחזור ולהדגיש את הזהירות היתרה הנדרשת מצד מי שתלוי ועומד נגדו עונש מאסר מותנה, להימנע מביצוע עבירה פלילית. תכליתו של עונש המאסר המותנה היא להרתיע את הנאשם שהורשע בדין מלשוב לסורו, ומשהפר הנאשם את התנאי, צפוי הוא ליתן על כך את הדין בחומרה. ועוד יש להזכיר, כי המבקש הורשע גם בעבירה של נהיגה פזיזה ורשלנית, אשר כרוך בה סיכון לחיי אדם.

12. לאור האמור, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת.

נוכח החלטה זו, עיכוב הביצוע עליו הוריתי ביום 28.4.2014, מתבטל בזאת. המבקש יתייצב לריצוי עונש המאסר שהושת עליו ביום 2.6.2014, עד לשעה 10:00, בימ"ר דקל או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, י"ג באייר התשע"ד (13.5.2014).

שׁוֹפֵט